

Sygn. akt: III AUa 638/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski (spr.)

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka.

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 2014 r. w Łodzi

sprawy **J. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 26 lutego 2013 r., sygn. akt: VIII U 2790/12;

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 638/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 czerwca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. K. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

J. K. wniósł o przyznanie mu świadczenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z 26 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił decyzję ZUS i przyznał J. K. prawo do emerytury poczynając od 1 maja 2012 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny:

J. K. urodził się (...) Organ rentowy uznał wnioskodawcy ponad 25 lat ogólnego stażu pracy (26 lat i 25 dni), w tym 7 lat, 7 miesięcy i 9 dni okresu pracy w warunkach szczególnych (okres zatrudnienia w (...) Mera P. od 1 stycznia 1984 r. do 9 sierpnia 1991 r. na stanowisku galwanizera).

Wnioskodawca był zatrudniony w okresie od 30 września 1970 r. do 18 marca 1972 r. na stanowisku pomocnika lakiernika w (...) Związku Spółdzielni (...) w Ł.. Pracował przy konstrukcjach metalowych. Praca wnioskodawcy polegała na przygotowaniu lakiernikowi przedmiotu lakierowania, obmywaniu przedmiotu w specjalnym chemicznym środku tri lub w benzynie, następnie asystowaniu przy nakładaniu podkładu czy też samej czynności lakierniczej, wdychając szkodliwe opary, cały dzień pracy wnioskodawca spędzał na hali, gdzie lakierowano.

W okresie od 20 marca 1972 r. do 19 stycznia 1976 r. wnioskodawca był zatrudniony w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży (...) w Ł. na stanowiskach stażysty, pomocnika dowódcy rot, radiooperatora oraz dowódcy rot.

W okresie od 11 maja 1978 r. do 31 grudnia 1983 r. J. K. pracował Zakładach (...) na stanowisku robotnika rozdzielni, wagowego, prostowacza na oddziale galwanizerni. Jako robotnik wnioskodawca zajmował się przynoszeniem z zaplecza materiałów i rozstawianiem ich na wydziale galwanizerni przy stanowiskach. Rozdzielnia znajdowała się w tym samym budynku, na wydziale galwanizerni. Praca odbywała się w styczności z środkami chemicznymi, przez cały okres zatrudnienia wnioskodawca pracował na oddziale galwanizerni, przy miedziowaniu, pobielaniu, niklowaniu, chromowaniu. Po dokonaniu niklowania czy cynkowania do zadań wnioskodawcy należało odebranie towaru ze stanowiska, jego zważenie. Wnioskodawca miał wypłacany dodatek za pracę w szkodliwych warunkach od pierwszego dnia zatrudnienia.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne. Przywołał art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jedną z przesłanek jest posiadanie co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie uwzględnił do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 30 września 1970 r. do 18 marca 1972 r. na stanowisku pomoc lakiernika, okresu od 20 marca 1972 r. do 19 stycznia 1976 r. w Komendzie Wojewódzkiej i okresu od 11 maja 1978 r. do 31 grudnia 1983 r. na stanowisku robotnika rozdzielni. Uwzględnił zaś okres zatrudnienia w (...) od 1 stycznia 1984 r. 9 sierpnia 1991 r. na stanowisku galwanizera.

Sąd wskazał następnie, że w treści wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w dziale XIV pod poz. 23 wymienione są prace funkcjonariuszy pożarnictwa. W dziale III w hutnictwie i przemyśle metalowym pod poz. 73 wymienione są prace - emaliowanie. Pod poz. 76 wymienione są prace w hartowaniach i wytrawialniach, praca ocynkowaczy, ocynowaczy, kadmowaczy oraz galwanizerów - cynkiem, miedzią chromem, kadmem i niklem. W zarządzeniu Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z 7 lipca 1987 r. oraz Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r. w wykazie A w dziale XIV pod poz. 23 wymienione są prace funkcjonariuszy pożarnictwa, w pkt 1 funkcjonariusz pożarnictwa. W dziale III w hutnictwie i przemyśle metalowym pod poz. 73 wymienione są prace emaliowanie, w pkt 1 lakiernik. Pod poz. 76 wymienione są prace w hartowaniach i wytrawialniach, praca ocynkowaczy, ocynowaczy, kadmowaczy oraz galwanizerów - cynkiem, miedzią chromem, kadmem i niklem, w pkt 7 (11) robotnik transportowy.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci świadectw pracy, angaży, zeznań wnioskodawcy, pozwalają na stwierdzenie, że wnioskodawca w spornym okresie czasu wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę na niżej wskazanych stanowiskach, będącą pracą w warunkach szczególnych.

Zatem wnioskodawca legitymuje się zarówno wymaganym ogólnym stażem pracy jak i ponad 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, ukończył wymagany wiek, co uprawnia go do wcześniejszej emerytury.

Apelację od wyroku złożył organ rentowy. Postawił zarzut naruszenia prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy i naruszenia prawa materialnego tj. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu służby wojskowej. Wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania albo uchylene wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. W uzasadnieniu

wskazał, że nie ma podstaw do zaliczenia okresu zatrudnienia w (...) na stanowiskach: robotnik rozdzielni, wagowy, prostowacz. Nadto ZUS wskazał na wątpliwości odnośnie uwzględnienia okresu pracy w Straży Pożarnej, w tym okresu tymczasowego aresztowania.

Ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, w tym w zakresie czynności pracowniczych wykonywanych przez odwołującego w (...), dokonuje jednak odmiennej ich oceny z punktu widzenia przepisów prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem sporu jest prawo do emerytury w związku z pracą w szczególnych warunkach. Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2009, Nr 153, poz. 1227 z zm.) ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy (tj. 25 lat dla mężczyzn). Warunkiem jest także nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz, do 1 stycznia 2013 r., rozwiązanie stosunku pracy. Warunek odpowiednio długiego okresu pracy w warunkach szczególnych został określony w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43). Okres ów winien wynosić co najmniej 15 lat, a sama praca musi być wymieniona w wykazie A stanowiącym załącznik do przedmiotowego rozporządzenia. Z analizy przywołanych wyżej przepisów wynika, że praca w szczególnych warunkach to wyłącznie praca wykonywana w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w rozporządzeniu. Zatem nawet wykonywanie pewnych czynności w trudnych dla organizmu warunkach, jeżeli nie można ich zakwalifikować pod jedną z pozycji z wykazu, uniemożliwia traktowania takiego zatrudnienia jako mającego znaczenie z punktu widzenia prawa do emerytury, o jakim mowa w art. 32 ustawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 r., sygn. akt II UK 21/10, Lex nr 619638). Rozporządzenie Rady Ministrów zawiera również § 2 ust. 1, zgodnie z którym okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Sąd Apelacyjny zgadza się z zarzutem organu rentowego, że w obliczu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie ma podstaw do zakwalifikowania okresu zatrudnienia w (...) od 11 maja 1978 r. do 31 grudnia 1983 r. jako okresu pracy w szczególnych warunkach. Jak wynika z ustaleń faktycznych w czasie tym odwołujący pracował na stanowisku robotnika rozdzielni, wagowego i prostowacza. Wykonywał pracę na wydziale galwanizerni. Początkowo miała ona charakter czysto fizyczny, wnioskodawca miał transportować z zaplecza materiały do wydziału. Następnie towar trzeba było odebrać z poszczególnych stanowisk i zważyć. Następnie odwołujący zajmował stanowiska wagowego, prostowacza. Ubezpieczony podjął bezpośrednio pracę galwanizera dopiero od 1 stycznia 1984 r. Sąd Okręgowy, jak należy sądzić z nieco lakonicznego w tym zakresie uzasadnienia, przyjął, że tego rodzaju prace mieszczą się pod poz. 76 działu III Wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. Nadto Sąd pierwszej instancji przywołał zarządzenie nr 7 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r., gdzie w wykazie A w dziale III (w hutnictwie i przemyśle metalowym) pod poz. 76 wymienione są prace w hartowaniach

i wytrawialniach, praca ocynkowaczy, ocynowaczy, kadmowaczy oraz galwanizerów - cynkiem, miedzią chromem, kadmem i niklem w tym pod pkt 11 prace robotnika transportowego. Taka kwalifikacja jest nieuzasadniona. Jak już wspomniano przepisy regulujące prawo do emerytury w wieku wcześniejszym, jako wyjątek od ogólnych zasad, muszą być wykładane w sposób ścisły, nie jest dopuszczalna wykładnia rozszerzająca, która znacząco powiększa grono osób uprawnionych do tego rodzaju świadczenia. Pracą dającą prawo do emerytury jest jedynie praca wykonywana w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów, nie jest zaś wystarczające samo wykonywanie zatrudnienia w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami. Analiza poz. 76 Działu III wskazuje, że ustawodawcy chodziło tu wyłącznie o prace ocynkowaczy, ocynowaczy, kadmowaczy oraz galwanizerów. Wyłączone były natomiast prace innych zatrudnionych, choćby wykonywali oni zadania także na terenie tego samego wydziału i były one powiązane z pracą galwanizerów. Słusznie organ rentowy przywołał tu wyrok Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2008 r., zgodnie z którym wykonywanie prac bezpośrednio w sąsiedztwie stanowisk spawalniczych nie jest pracą przy spawaniu i wskazał, że analogicznie pracami galwanizera nie są prace świadczone na takim wydziale. Powyższej oceny nie zmienia treść zarządzenia nr 7 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 10 maja 1983 r. Należy bowiem zaznaczyć, że wykazy resortowe muszą być dostosowane do treści załącznika do rozporządzenia z 1983 r., w którym zawarty jest kompletny wykaz stanowisk pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, bowiem jeżeli określają niezgodnie z w/w załącznikiem stanowiska pracy, których wykonywanie uprawnia do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym, nie wywołują skutków przewidzianych w art. 32 ustawy emerytalnej. Wykazy te mogą natomiast stanowić – jako że z reguły mają charakter informacyjny, techniczno – porządkujący, uściślający ogólne pojęcia istniejące w rozporządzeniu Rady Ministrów – swego rodzaju wskazówkę, dowód, że takie a nie inne czynności były przez pracownika istotnie wykonywane w szczególnych warunkach. W zarządzeniu pod poz. 76 działu III w pkt 11 istotnie wymienione jest stanowisko robotnika transportowego. Nie jest to jednak stanowisko bezpośrednio związane z pracą galwanizera, co stawia pod znakiem zapytania zgodność w tym zakresie zarządzenia z rozporządzeniem. Prócz tego, nawet jeżeli uznać, że i praca robotnika transportowego jest pracą w szczególnych warunkach, to w świadectwie pracy i w dokumentacji pracowniczej (angaże) stanowisko wnioskodawcy jest określone jako robotnik rozdzielni, o czym zarządzenie już nie wspomina. Co prawda z zeznań odwołującego wynika, że do jego obowiązków należało transportowanie towaru na stanowiska galwanizacyjne, ale nie do końca znajduje to potwierdzenie w dokumentach pracowniczych. Nadto z dokumentów tych wynika, że co najmniej od połowy roku 1980 zajmował on już inne stanowiska – wಾಗowca, prostowacza, których zarządzenie w ogóle już nie wymienia.

Reasumując – zaliczeniu jako praca w szczególnych warunkach, zgodnie z treścią rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej w zw. z art. 184 ustawy może podlegać tylko praca galwanizera, do niej bowiem odnosi się omawiana pozycja wykazu stanowiącego załącznik do tegoż rozporządzenia. Pracę tą odwołujący wykonywał po 1 stycznia 1984 r. i ten okres został mu uwzględniony. Poprzednie prace, pomimo że były świadczone na tym wydziale, nie są wymienione w rozporządzeniu i przez to nie dają prawa do emerytury w wieku wcześniejszym. Prac tych nie można także zakwalifikować w sposób wskazany w świadectwie prac w szczególnych warunkach wystawionym przez zakład. Z całą bowiem pewnością nie są to prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżyniersko-techniczne na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (poz. 24 dział XIV). Zatem świadectwo pracy w tym zakresie nie jest przekonywującym dowodem i nie może świadczyć o tym, że wówczas wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach.

W świetle powyższego nie można uznać, że odwołujący wypełnił warunek odpowiednio długiego stażu pracy w szczególnych warunkach. Bezsparnie wykazał on 7 lat 7 miesięcy i 9 dni takiego stażu. Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że uwzględnieniu winien podlegać również okres pracy w Państwowej Straży Pożarnej. Ze zgromadzonej w sprawie dokumentacji wynika bowiem bezspornie, że było to zatrudnienie pracownicze od 20 marca 1972 r. do 19 stycznia 1976 r., co daje dodatkowo 3 lata i 10 miesięcy – łącznie nieco ponad 11 i pół roku. Oznacza to, że samo doliczenie okresu zatrudnienia w Spółem (rok, 5 miesięcy i 19 dni) nie jest wystarczające i konieczne byłoby uwzględnienie właśnie spornego okresu zatrudnienia (...). Z przyczyn wyżej podanych nie jest to możliwe. Tym samym ubezpieczony nie może wylegitymować się posiadaniem co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, i przez

to nie mógł nabyć prawa do żądanego świadczenia. Odmowna decyzja ZUS jest więc prawidłowa, a odwołanie od niej powinno zostać oddalone. Wyrok Sądu Okręgowego z tych przyczyn podlegał na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmianie.